

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Народовладдя у державно-правовому
будівництві України**

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Народовладдя у державно-правовому будівництві України
Викладач (-і)	Сворак Степан Дмитрович, д.ю.н., д.і.н, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Сворак Степан Дмитрович +380 67 939 91 49
Е-mail викладача	Сворак Степан Дмитрович Stepan.Svorak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D1%83-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є концепт народовладдя в Україні в державно-правових поглядах дослідників XIX–XX ст., сутність народовладної традиції в умовах становлення та трансформації державницьких інститутів в Україні.</i></p> <p><i>Основними джерелами цієї навчальної дисципліни виступають: підручники, посібники, документи і нормативні матеріали, енциклопедичні і довідкові видання, спеціальна література з окремих проблем народовладдя.</i></p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Формування знань про проблему народовладдя в історії держави і права України у вітчизняній правознавчій думці, розумінням шляхів розвитку поглядів на сутність інститутів народовладдя в історії держави і права України в нинішніх умовах, вміння правового пошуку у сучасний період в Україні механізмів зміцнення інститутів демократії, які є запорукою державного суверенітету та територіальної цілісності України.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання знань про філософсько-правовий зміст категорій «народовладдя» і «демократія» в їхніх історичних та інституційних вимірах; визначення основних методологічних засад дослідження народовладдя в державно-правових ученнях України XIX–XX ст.; дослідження ідеї народовладдя як ціннісно-світоглядних засад стабілізації національно-правової системи в політико-правових концепціях XX – початку XXI століть.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:</p> <p>знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> – філософсько-правовий зміст категорій «народовладдя» і «демократія» в їхніх історичних та інституційних вимірах; – основні методологічні засади дослідження народовладдя в державно-правових ученнях України XIX–XX ст.; – форми народовладдя в концептуальних моделях державотворення українських юристів XIX століття; 	

<ul style="list-style-type: none"> – особливості ідей народовладдя в умовах становлення капіталізму та кризи інституту кріпацтва в Україні; – ідеї народовладдя як ціннісно-світоглядні засади стабілізації національно-правової системи в політико-правових концепціях ХІХ–ХХ століть. – вміти: розкривати особливості функціонування інститутів народного представництва в українських державницьких утвореннях ХІХ–ХХ століть; – аналізувати державно-правові погляди правників України ХІХ – ХХ ст. щодо народовладдя; – визначати специфіку народовладдя в радянських і пострадянських формах правління в Україні в соціалістичній, консервативній, націоналістичній та ліберальній ідеологіях; - запропонувати нові ідеї утвердження національних інститутів народовладдя в сучасному державотворенні. 			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		4	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		4	
самостійна робота		82	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	081 Право	5	нормативний
Тематика курсу			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття
			сам. роб.
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження народовладдя в юридичній науці			
Тема 1. Поняття «народовладдя» та категоріальний апарат дослідження у теорії та історії держави і права			10
Тема 2. Теоретико-методологічні засади аналізу демократичної влади		2	2
Модуль II. Народовладдя у проектах української державності ХІХ – початку ХХ століття.			
Тема 3. Ідея народовладдя у період становлення та зміцнення устоїв Російської імперії в Україні I половини ХІХ століття			10
Тема 4. Народовладдя та інститути народного представництва в українських урядах I половини ХХ століття		2	2
Тема 5. Демократична влада у концепціях державно-правової ідеології комунізму, лібералізму та націоналізму			10
Тема 6. Легітимація президентської влади та державного управління в Україні в умовах народовладної правової свідомості			10
ЗАГ.:		4	4
			82
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання <i>навчальної дисципліни</i> є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника,		

	затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/ .
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами 1-єї контрольної роботи. Робота виконується у відповідності до графіку контролю самостійної роботи, який розміщено на інформаційному стенді та сайті кафедри. На контрольну роботу вноситься 15 варіантів, кожен з яких складається з 5-и завдань. Перше і друге запитання (описові) оцінюються максимально у 5 балів. Третє запитання передбачає чітку і коротку відповідь на запитання і оцінюється в 4 бали. Четверте і п'яте запитання оцінюються максимально в 3 бали кожне. Максимальний бал за контрольну роботу становить 20 балів.
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

7. Політика курсу

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових самостійних робіт за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік питань міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських занять та з самостійної роботи), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента) – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри*
<https://kttidip.pnu.edu.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D1%83-2/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Бунятян К. П. Давнє населення України / К. П. Бунятян. – К.: Либідь, 1999. – 228 с.
2. Антонович В. Б. Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори / Упор. О. Тодійчук, В. Ульяновський. Вст. ст. та коментарі В. Ульяновського. – К.: Либідь, 1995. –

816 с.

3. Балушок В.Г. Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етномія / В. Г. Балушок; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. – Біла Церква: О. В. Пшонківський, 2008. – 304 с.
4. Бевз Т. А. Формування системи народоправства в період діяльності Української Центральної Ради / Т. А. Бевз // Українська Центральна Рада: поступ націєтворення та державобудівництва. – К. : Українська Видавнича Спілка, 2002. – 358 с.
5. Верстюк В. Ф. Українська Народна Республіка / В. Ф. Верстюк // Політична система для України : історичний досвід і виклики сучасності. – К., 2008. – 988 с.
6. Глинявий В. П. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник / 7-ме вид. – К: Істина, 2012. – 768 с.
7. Грушевський М. С. Історія України-Руси : в 11 т., 12 кн. / М. С. Грушевський ; редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. – К. : Наук. думка, 1997. – Т. 9, кн. 2. – 776 с.
8. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К.: Товариство «Знання» України, 1991. – 148 с.
9. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів: Світ, 1991. – 573 с.
10. Історико-політичні уроки української державності: енциклопедичний словник / [за ред. Ю. І. Римаренка]. – К. – Донецьк : Донеччина, 1998. – 544 с.
11. Куліш С. М., Радченко Л. О., Семененко В. І. Національно-демократична революція в Україні. Боротьба за державність (1917–1920) / С. М. Куліш, Л. О. Радченко, В. І. Семененко // Політична історія України : Посіб. для студ. вищих навч. закладів / за ред. В. І. Танцюри. – К. : Вид. центр «Академія», 2001. – 488 с.
12. Пащенко В. О. Національні традиції державотворення в нарисах з історії політичної та релігійної думки : навч. посіб. для студентів вузів / В. О. Пащенко, П. В. Киридон, П. Г. Радько. – Полтава : АСМІ, 2000. – 158 с.
13. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: міфи та правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски» / Г. Півторак. – 2-ге вид., доп. – К.: Арістей, 2004. – 180 с.
14. Політологія. Кінець XIX – перша половина XX ст. Хрестоматія / За ред. О. І. Семківа. – Львів, 1996. – 596 с.
15. Радько П. Г. Національні традиції державотворення в українській історіографії та політичній літературі XIX – XX ст.: концепції, ідеї, реалії / П. Г. Радько. – К., 1999. – 386 с.
16. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 396 с.
17. Сворац С. Д. Політико-правова думка України XIX–XX століть про народовладдя: Монографія. – Івано-Франківськ, 2016. – 373 с.
18. Тимошенко В. І. Розвиток теорії держави в політико-правовій думці України і Росії (кінець XIX – початок XX ст.): монографія / В.І.Тимошенко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. – 357 с.
19. Українське державотворення: не витребуваний потенціал. Словник-довідник / Мироненко О. Н., Римаренко Ю. І. та ін.. – К.: Либідь. – 557 с.
20. Чубатий М. Огляд історії українського права: історія джерел та державного права.–Мюнхен–Київ: Ноосфера, 1994. – 224 с.
21. Шипілов Л. М. Народовладдя як основа демократичної держави : монографія / Л. М. Шипілов – Харків : ФІНН, 2009. – 215 с.
22. Яценко Б. «Слово о полку Ігоревім» та його доба. – К.: Веселка, 2000. – 256 с.